

„Soča“ izhaja vsak četrtek in velja s pošto prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto f. 4.50
Pol leta 2.30
Četrto leta 1.20

Pri oznanilih in ravno tako pri „poslanicah“ se plačuje za navadno tristočno vrsto:

8 kr., če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 krat
6 „ „ „ 3 krat

Za večje črke po prostoru in pri znanih vsak pot 30 kr. za kolek

SOČA

Glasiloslovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

Posamezne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici pri Paternolliju in Soharju; v Trstu v tobakarnicah „Via del Belvedere 179“ in „Via della caserma 60“

Naročnina in dopisi naj se blagovoljno pošiljajo pod naslovom: Uredništvo oziroma upravnijstvo v Paternollijevi tiskarni v Gorici. — Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepremožnin se naročnina zniža, ako se oglase pri uredništvu.

Predelska železnica in državna pomoč.

(Posnelki iz Lukanove brošure enacega naslova.)

(Nadaljevanje.)

Tudi bi na ugovor, ka državna blagajnica uže preveč bremen nosi, lahko uprašati: gde pa so bili nasprotniki načrta, da se Rudolfova železnica do morja podaljša takrat, ko se je toliko železniških koncesij z visoko državno podporo nekaterim ljudem kar naravnost ponujalo samo za tega delj, da se idillična zloga mej bivšim meščanskim ministerstvom in mej državnega zbora večino nij kalila? — Saj menda vendar ne smemo misliti, ka so tedanji politični voditelji tako malo bistrega pogleda imeli, da se jim je stoprv 15. marea 1873. zasvetilo, kako so se koncesije i podpore za železniške namene zlorabile ter da dovoljene garancije nijso državi samo velikih bremen naložile, nego jo v nekaterih slučajih kar res prezarile.

Če torej nekateri ljudje zoper zlorabljenje drž. zaklada zdaj grmé, ko so severne kronovine s železnici tako na drobno prekrizane in prepregnene, da se za nove koncesije noben prostor, nobena pretvega več najti ne more in če prosimo vlado, da bi delala samo še eno poslednjo železnico, ki se tiče bitja ali nebitja južnih uže od Marije Terezije sem zanemarjenih dežel avstrijske države: se to pač pravi hlev zapirati, ko je krava uže iz njega ušla in da si moremo razložiti tako zagrizeno opozicijo, moramo drugih vzrokov poiskati.

Pač ta gospoda škodoželnim obrazom lahko kaže na prepir, ki se je mej Primorci o tem vnel, po kateri strani naj so Rudolfova železnica do morja podaljša. pa, ali kaj takega nijsmo tudi pri načrtih drugih železniških prog opazovali, in, ali se moremo sploh v Avstriji, gder je različnost v jezikih, verah in malostnih interesih tako velika, a pravo požrtvovalno domoljubje tako redko, res čuditi, če vsaka vas posebnih ozirov zahteva, tako da, ko bi vsem tem malostnim zapečkar-skim politikom pravo dajali, bi se morala vsaka žele-

znica, vsaka navadna cesta v pravi Labyrinth spremeniti?

Zatorej se spodobi, da velik državnik vso preiskuje in se za tisto odloči, kar skupni državi in mej nazori i željami prebivalcev resničnim potrebam ugaja; kajti ko bi gospoda čakati hotela, da bi se vsi glasovi zložili v tem, po kateri strani naj se nova železnica potogno, bi to toliko pomenilo, kakor da bi zvit politik konfesijonelnih postav tako dolgo ne hotel državnemu zboru predložiti, dokler bi vsi škofje i župniki ne bili z njimi zadovoljni ter dokler bi posebno vpeljuje civilnega zakona ne privolili.

In resnično, če so genesis opozicije, ki se je stoprv kake 3 leta sam proti preje sploh priznavani in odobrovani železniški cesti črez Predel vzdignila, malo natančneje preiskuje, se vsak kaj lahko prepriča, da so prepir mej zagovorniki soškodolinske i loške železnice privatni interesi posameznih oseb prczuročili ter da je ta prepir mogel v širše, zdravega razsojanja ne vselej zmožne kroge prodreti samo po tem, ko so se strasti razburile, in osonbi predsodki utrdili.

Kajti menim, da je sploh znano, ka je postava od 9. julija 1868. št. 103, drž. zak. ministerstvo pooblastila, da sme dovoliti koncesijo za zidanje in odprtje nove, v južno železnico se stakajoče železnične proge od Ljubljane do Trebiža in da je bila ta koncesija s postavo od 23. februarija 1868. št. 38 akcijskemu društvu e. kr. priv. Cesarjevič-Rudolfove železnice z vsemi v postavi od 9. julija 1868 zagotovljenim pobiljški in posebno z razvlastitnim pravom in z garancijo vsakoletnega 5°/₁₀ nega čistega dohodka v srebru podeljena.

Pač pa nij tako splošno znano, ka se imamo za predlaganje tiste postave od 9. julija 1868 onemu konsorciju zakvaliti, čigar duša je bil znani uže na drugi boljši svet se preselivši poslanec iz Kranjskega, in hudobni svet je hotel takrat vedeti, ka je bila koncesija gorenjske železnice plačilo za korektno vedenje onega

poslanca in njegovih tovarišev pri glasovanji o postavah od 24. dec. 1867. št. 2. 3. 4. drž. zak. od leta 1868., po katerih je poravnaje z Ogri vulgo dualizem mogoč postal.

Da je ta poravnava Slovane ta kraj Litave nemški hegemoniji izročila, v Transilaviji pak je Magjarjom v roke dala, to se ve da je bila jedva spomina vredna škoda v primeri z ustanovnim dobičkom, kateroga je morala Rudolfova železnica onim gospodom izplačati (govorilo se je takrat o polu milijona gid.), kajti zaradi take malostne stvari bi mogel k večemu vsled svoje pretirane poštenosti znani poznanski poslanec na pruskem dež. zboru (Lasker) komu kaj očitati, kakor je uže zaradi ubogih 20.000 tolarjev, katere je neki nemški državni svetnik pri enaki kupčiji v žep vtaknil, s svojim govorom meseca februarija 1873. celo doželo vznemiril; a stara Avstrija je dovolje bogata, da tako malosti prezira, ona Avstrija, v kateri so se še prođ kratkim časom železniške koncesije kot najboljša sredstvo za to rabile, da so se nekateri upadni možje pri dobri volji ohranili.

Ves svet tudi ve, da gorenjska železnica, uže v prvem početku nepotrebna, je po tem veliko zadržgo napravila dru. tvu Rudolfove železnice, katero se mora pred vsem njej zahvaljevati za male železnocestne dohodke, kateri so leta 1872. za vse takrat odprte železniške proge dali samo 584.978 fl, 45 kr. ostanka, tako da je morala država za pokritje garantiranih 5°/₁₀ nih obrestij in za amortizacijo založnega kapitala 3.258.262 fl. 10 kr. v srebru založiti; in akopram bodo l. 1874. vse v različnih koncesijah združene črte (posebno Weyer-Rottenmann pa Beljak-Trebiž) odprte, se je moralo vendar gledé na bodoče, kakor so uže naprej kaže, skoro gotovo žalostne dohodke v baš pričetem letu, 4 milijone gold. kot garancijski znesek v državnem budgetu odmeriti.

In tega starega ter uže ne več ozdravljivega raka hoté zdaj še s tem pomnožiti, da bi gorenjsko železnico proti Trstu s črto Loka-Servola ali Muje podaljšali, ko

LISTEK.

Dve prijateljici.

V sredi bukovega gozda stala je majhna kočica gozdnega čuvaja. Trdno v noči bilo je uže, a žareči zubelj na ognjišču je še vedno plapolal. Za malo in čedno pogrnjeno mizo sedela je srečna, a sedaj vsa zamisljena čdna hči gozdnega čuvaja. Bilo je to dekle, ki je videlo osemnajstkrat bukove zelene, kaj prijetea prikazen na gozdnih travnikih, na polji, posebno pa v cerkvi, kedar ob nedeljah pazljivo sluša božjo besedo, ali pa s svojim blagodnečim glasom širi božjo slavo. Ta večer se jej nj mudilo k počitku; mariveč čtala je knjigo ter čakala na svojega preljubeznjivega ljubčka, kateri je imel isti večer priti, da se natančneje zaradi poroke dogovorita.

Potrkal je nekdo na vrata, a ne tako veselo in pogumno, kakor bi bila ljubčkova roka, in ko je Malinka previdno odprla, videla je žensko prikazen popolnoma v plašč zavito. Tujka, bosihi kedorkoli, bila je videti vsa utrujena in obnemogla; njani čevlji so nosili znamenja, da je ženskam nenavadno dolgo peš hodila. Se ve, Malinka nij bila kaj vesela tega ponočnega pohoda, toda kaj je hotela storiti? Bila je predobrega in preusmiljenega srca, da bi to tujko, ki je morda pot zašla, kar od sebe odgnala. Ne, zapodila je nij, mariveč povabila jo je do ognjišča, kder naj se od dolzega pota otipčije. Tujka si odloži plašč in se tudi odkrije, a glej, kako se začudi Malinka, ko v tujki spozna prijateljico otročjih let, ko je bila še v B. s svojim očetom. Mnogo se je bila spremenila tujka, od kar je Malinka nij videla, brala se jej je tudi na obrazi notranja žalost in obupnost. — „Povejmi draga Ivka, kaj pa se ti je pripetilo, in kaka nesreča te tare, ti si bleda, kakor strah. — Meni pač vse lahko zaupaš. Saj veš, kako smo v B. v šolo skupno

hodile. ko smo skupno pele, igrale, plesale, pa se tudi prav nedelžno o naših ljubčkih pogovarjale; pa tudi resno smo misle, Ivka, in ko je tvoj brat umrl, kakor zmuzlela cvetica, tedaj sem se jokala, kakor bi bila njegova sestra, in jaz ga ne maram nedar pozabiti. Povej, duša moja, zakaj si vendar sem prišla, in zakaj je tvoj obraz tako blede?“

Srce nepričakovane obiskovalke bilo je pri teh prašanjih nemirno. Notranjest jej je očitala, zakaj se je na pot podala in s tem morda srečo svoje najboljšje prijateljice Malinke spdkopala. Pa kako bi mogla ona molčati? V svesti si je bila, da je nedoželna, a vendar močno obrekovana, in komu bi laže zaupala, nego prijateljici, o kateri vé, da jo ljubi, kakor sestra in v katere rokak je njena sreča.

„O Malinka, govori mi, — zdihuje Ivka — ali kar ti imam povedati, je žalostno za te, kakor za me. Jaz nesrečnica sem prišla z žalostno novico v hčo svoje najdraže prijateljice. Te trake, ki zaradi njega uosiš, se prilagajo tvojim lepim lasem, in to modro obleko imaš danes, ker te on v njej rad vidi, a ne proklinjaj me, Malinka, če ti pred bogom, kateri nas je ustvaril, prisegam, da ta mož je zavezan meni; prisegam ti, da pod srcem nosim prisego tistega moža, kateri ima biti v malih dneih tvoj soprog. Vrzi me iz hiše, ako hočeš, in naj umrem po tem od mraza in utrujenosti — to bi bilo za-me usmijenje. Da, ta mož mora biti moj, če je še bog, ki na prisego gleda.“

Malinka je do sedaj mirno živela, bila je polna n.žuosti, ljubezni in upanja. Resnično je ljubila svojega zaročenca, višega gozdnarja, ki se je bil pred nekaterimi meseci preselil v kraj, kder je naš gozdni čuvaj s svojo ljubeznjivo hčerjo, Malinko, pošteno in mirno živel.

Radovan, tako so zvali našega gozdnarja, je slovel do sedaj kot dober, prijazen in odkritosrčen mladenič. Da je bil lep človek, to se vedela vsa dekleta iz okolice; da je bil prav mehkega in dobrotnega srca, to

je naša Malinka največ poudarjala; in v njenem srci nij gospodarila ljubezna strast do njega, nego notranja nagnjenost. Z mornim srcem je čakala dan združenja z njim, ker je dobro vedela, da bode morala s trdim delom ctroke, ako je jej bog da, preživiti, a vesela bode, ako bode hišo v redu in snagi imela, ako bode trudnemu možu krepko večerjo napravila in ga potem smela na svoje zvesto in hvaležno srce pretisniti.

Nevolja jo je objela, in rudečica obila, ko je iz Ivkinih ust to zaslišala, a tekoj se umiri, in akopram so njene srce krvavi občutki presunjali, da se je nad svojim ljubčkom, kateroga je čez vse ljubila, tako zmotila, vendar je hladnokrvni razum nad goreče ljubčim srcem premagal ter sama pri sebi rekla: „Če je stvar taka, nočem biti nepravilna ter svojej prijateljici moža vzeti, tudi nočem biti tako malodušna in neblaga, da bi ga vzela, akopram sem ubogih staršev in njega boljje ljubim, nego svoje oči.“

Mej tacimi mislimi vzbudi se v Malinkinem srcu prvotno sočutje do svoje prijateljice in tugovaje nad lastno žalostno osodo, zjoča se in vzdihne: „Ne jokaj, ne trujaj, Ivka, kakor bi ti srce pokalo, potolaži se, bog bode vse uravnal, in videla boš, da bodevesrečne, če tudi nas nesreča tako tepe . . . Pa vendar nijsi prišla danes iz B.“

„Da, hodila sem ves božji dan“, odgovori Ivka, „pa je tudi težavna pot iz b. gozda sem na T. Slabo mi je, in moreda bi bilo bolje, da bi umrla; sebi bi veliko sramoto prihranila, tebi bi pa ne vzela moža, katerega tolikanj ljubim. Saj pač nij to pošteno in tudi blago re, da sem ti s pohodom toliko žalost pruzročila; ne bi bilo li boljše, da bi svojo pot krenila tja na deročo reko in iskala zavetja v hladnih valovih, nego da sem tebe iz teh sladkih sanj probudila.“

Prijateljica jo skuša potolažiti, postregla jej tudi v vsem, kar se more dobrega dobiti v tacih samotnih krajih.

Konec prih.

je vendar jasno, da edino podaljšanje, katero bi existenco gorenjske železnice opravičilo ter njene dohodke poboľjšati moglo, bi se moralo naravnost proti Zagrebu ali Karlovcu izvršiti, ker bi bila po tem gorenjska železnica srednji del vzhodnozpadne železniške proge Sisek-Franzensfeste.

Poročilo

ob občnem zboru polit. društva „Soča“
(Konec.)

Po prečitani peticiji se oglasi k besedi g. Vinko Zega; on se popolnoma ne vjema s peticijo, ker v njej nij odločno omenjeno tudi tržaške porotne sodnije, pod katero spadajo mnogi Kraševci in tržaški okolčani, njim se v Trstu enaka krivica godi, kakor drugim primorskim Slovincem v Gorici: torej predlaga, da se peticiji dostavi passus, ki zahteva tudi za Trst, ravno tiste preuredbe, za katere se poganja peticija gledé goriških sodnij.

Predsednik ugovarja, da g. Zegov predlog nij na dnevnem redu, vsled česar se ne more o njem sklepati. Dolencec podpira Zegov predlog, ker „Soča“ se mora ozirati tudi na tržaške Slovence, mej katerimi šteje mnogo udov in privržencev in nasvetuje naj se glasuje o nujnosti Zegovega predloga, kar obvelja. Dr. Lavrič se tudi vjema s tem predlogom in ga amendiru tako, da ima odbor peticijo tako pripraviti, da bo obsegala goriške in tržaške sodnije.*) Pri glasovanju obvelja soglasno g. Zegov predlog z dodatkom g. Lavriča vred.

Dolencec stavi na to predlog, naj zbor sklene resolucijo, da naši drž. poslanci omenijo te peticije v drž. zboru in naj interpellujejo ministerstvo, kaj misli storiti, da toliko krivico odstrani.

Ta predlog podpira dr. Lavrič in mu dostavi še to, da naj ne samo goriški, ampak vsi slovenski poslanci skupno v drž. zboru sprejmo to uprašanje in ministerstvo interpellujejo, ker to je krivica, ki ne zadene samo nas primorske Slovence, ampak ves slovenski narod. Dolencec predlog z dr. Lavričem dostavkom obvelja z veliko večino.

Ker je prva točka dnevnega reda dognana, pozivlja predsednik Dolencec, da poroča o drugi točki „Tabor na Tolminskem zaradi predelske železnice“.

Dolencec zagovarja to točko tako-le: Gotovo najvažnejša materialna zadeva v naši deželi je predelska železnica; to kažejo mnogo prošnje deželnega zbora, kupčijske zbornice goriške in tržaške, mestnega starešinstva goriškega, goriških občin, kmalo na ministerstvo, kmalo na drž. zbor, to kažejo nadalje mnoge brošure od odličnih mož in strokovnjakov, ki vse povdarjajo važnost in koristi te železnice za vso Avstrijo, za svetovni promet, za prvo avstrijsko luko Trst in za našo kronovino. Taka izvrstna brošura je nedavno izšla v Gorici v nemškem jeziku in se bode kmalo dobila tudi v slovenskem prevodu; iz te brošure se bode lahko vsakdo natanjčno poučil o tem uprašanju; zatorej pa ne bodem vas danes nadlegoval z naštevanjem vseh okolnostij, ki prejasno govore zato črto. Omenjati hočem samo, da od te železnice je odvisna sreča ali nesreča naše Gorice in sploh naše kronovine, posebno pa uboge soške doline, kateri se zamore le po tej železnici pomagati do obrtnega napredka in blagostana. Nij dvomiti, da bi se po tej železnici v naših gorah odprli veliki podzemeljski zakladi, kateri so zdaj nedosegljivi, da bi nadalje preko bistre Soške fabrike nastale, ki bi dale pridnim in mnogim gorškim rokam dober zaslužek, in da bi naše goré postale prava Švica, bodisi v industrijelnem, kakor tudi v krasno romantičnem zmislu, ki navduša za obisk mnogo turistov in vabi gospode iz mest po leti na hlad in zabavo.

Če bi mesto Gorica postalo srce vse te pomnožene delalnosti, nij skoro treba omenjati, ravno tako je vsakemu znano, da bi po se eni železnici, ki bi nas direktnje vezala z Nemčijo, naši izvrstni naravni pridniki, s katerimi je cela dežela obdarovana, nova pota našli in tedaj večo vrednost zadobili. Sploh obrtnija, trgovstvo in kmetijstvo bi bilo po predelski železnici k novemu življenju vzbujeno.

Če je tedaj predelska železnica tolike važnosti za nas, naravno je, da ne smemo nič opustiti, kar bi jo znalo pospeševati. Peticije in brošure na cente do zdaj nijso še nič pomagale, ker v državnem zboru imata železnica hudega mogočnega nasprotnika, ki nam nič ne privošči dokler nijso njegovi verni vsega nasiteni do goltanca. Naši poslanci na Dunaji so letos v tej zadevi gotovo vse žile napeli in svojo dolžnost splovali; vse kaže, da so vendar v parlamentu dosti poslancev pridobili za predelsko črto, in skoro gotovo bo še v tej sessiji sprejeta resolucija,**) da se ima v prihodnji sessiji predložiti postava gledé nadaljevanje rudolfove železnice do morja. To je uže važen in jako ugoden korak; vendar pa zaradi tega še ne smemo se zazibati v gotovost in zaspati, ampak prav zdaj, dokler je še železo gorko, ga moramo kovati in sicer poskušajmo zadnji najvažnejši korak; ljudstvo samo naj se obrne do premišljivega cesarja; pod milim nebom

*) V zadnji številki natisnena peticija je uže v tem zmislu popravljena.

**) Je uže sprejeta.

Ured.

Ured.

naj se zbere na tisoče in naj sklene prošnjo na Njegovo Veličanstvo, naj bi ono samo to zadevo v roke vze'o in ministrom raskazalo, da preloži postavo za pred. železnico in da je pred. drž. zborom zagovarja, kajticesar naš dobro vé, da mi Slovenci smo zmerom zvesti bili prestolu in Avstriji in da torej zaslužimo pomoči, katere smo dozdaj še prav malo uživali in brez katere gre naša dežela popolnoma pod zlo. Zatorej predlagam, da zbor sklene, naj se ljudstvo skliče v tabor pri Tolminu, kakor za železnico najvažnejšem kraju, naj se na dnevni red tabora dene sama točka o predelski železnici in naj za taborovanje odloči 2. nedelja po biukoštih.

Gg. Perozzi, Kadunc in drugi se vjemajo s predlogom; vendar pa žele, da bi bil tabor drugi binkoštni praznik in stavijo enak predlog.

G. Faganelj interpelluje Dolencec, če je kaj izvedel, kako mislijo o taboru Tolminci sami. Dolencec odgovarja, da, kolikor je mogel izvedeti, je večina posestnikov tolminskega okraja kaj vneti za tabor. Samo v trgu Tolminu so nekateri, kateri pravijo, da nij toliko potreben gledé na to, da poslanci uže sami prav delajo, vendar pa je občno mnenje, da tabor more koristiti.

Dr. Lavrič predlaga, da se prepusti odboru odločitev dneva za tabor, ker je treba, da se odbor o tem uprašanju porazumi z Tolminci; meni pa nadalje, da nij treba velikih stroškov za oder itd., ker Tolminci sami ne bodo hoteli nič v ta namen potrositi, politično društvo pa mora se varovati vsacega nepotrebega stroška; narod naj se navadi prav po angleško taborovati, mala tribuna za govornike in predsedništvo popolnoma zadostuje.

Dolencec odgovarja, da ima v tem obziru odbor uže zadosti vezane roke in da tako gleda, da kolikor more malo izda. Sicer pa se je nadejati, da bodo Tolminci sami tistih par tramicev in desk posodili, saj jim tabor ne bo v škodo. Ker se nobeden ne oglasi več k besedi, vabi predsednik zbor, da glasuje: Če ima biti tabor pri Tolminu. Obvelja soglasno. Po tem če se ima dejati na dnevni red tabora sama točka o predelski železnici. Sprejet tudi ta predlog z veliko večino.

Konečno dene na glasovanje dr. Lavričev predlog, naj se odboru prepusti odločba dneva za tabor, za katerega tudi glasuje velika večina, vsled česar padeta dotična predloga, Dolencec in Perozzijev.

G. V. Zega stavi na to predlog, da odbor „Soča“ politično društvo „Gorica“ povabi, da tudi ono podpira z vso močjo izvršitev tabora gledé na to, da se bo na taboru obravnavala materialna zadeva, ki je velevažna za vse goriške Slovence brez razločka stranke. Pri glasovanju se pokaže večina tudi za ta predlog.

Predsednik naznanja, da je odprta debata o tretji točki: Podpora društvenem glasilu. Dr. Lavrič predlaga gledé na to, da časnik ne more še administrativnih in tiskovnih stroškov pokriti, še manje tedaj more dati kaj nagrade sodelalcem, naj se časniku „Soča“ spozna za letos podpora od 50 gold. za tekoče leto.

Faganelj meni, da to bi bila jako pičla nagrada, če se pomisli, koliko društvo rabi kolon „Soča“ za svoje namene in predlaga, da se časniku votira ves ostanek, ki ga bode pokazala društvena denarnica konec leta.

Dr. Lavrič nijma sicer nič proti temu; a včasih je vendar treba, da si društvo tudi kaj denara še predrži za silne neprevidljive potrebe; popravi tedaj svoj predlog v posredovalnem zmislu, naj se časniku „Soča“ odloči najmanje 50 gold. letne podpore in po mogočnosti in potrebi naj se mu podpora konec leta še zviša. Ker se g. Faganelj vjema s tem predlogom, glasuje zbor samo o njem in ga sprejme z veliko večino.

Konečno pride na vrsto 4. točka: Predlogi posameznih družabnikov: K besedi se oglasi gosp. Ferdo Perozzi in predlaga, da se sprejme kot taborska 2. točka sledeča resolucija: Naj vlada dela na to, da bodo prej ko prej vpeljane nove zemljiščne knjige na Goriškem.

Predsednik opominja govornika, da ta predlog se tiče 2. točke dnevnega reda in da je imel biti tam stavljen, zdaj ne bi bilo pravilno zopet razgovarjati se o taboru.

G. Perozzi replicira, da je to njegov predlog, ki je dovoljen v 4. točki dnevnega reda.

Predsednik poprašja zbor, če sme pripustiti razgovor o tem predlogu. Zbor pritrdi in Perozzi zagovarja svoj predlog, kazaje na veliko nesrečo v katero je pahnen kmet na Goriškem vsled pomanjkanja javnih knjig; na najlepše premoženje mu nij mogoče dobiti še krajcarja ne; zatorej pa se ne more povzdigniti naše kmetijstvo, dokler se ne bodo olajšale kreditne razmere po javnih knjigah. Ker je ta točka po onej za predelsko železnico najvažnejša za celo deželo, zato je nujno potrebno, da pride na dnevni red tabora.

Dr. Lavrič nasprotuje, ker se ravno zdaj v drž. zboru bavijo z novimi postavami za javne knjige zatorej ne bi hotel, da bi se društvo Soča v tej zadevi prenačilo in za reč prosilo, katera je uže dognana, vendar pa stavi predlog, da se odboru dá naloga, da se o tej zadevi natanjčno informira in če razvidi potrebo, dene tudi točko o javnih knjigah na dnevni red prih. tabora.

Pri glasovanju obvelja dr. Lavričev predlog.

Ker se nihče več ne oglasi za kak predlog, naznanja predsednik, da je zborovanje končano, in sicer je končalo ob 4 uri popoldne.

Dopisi.

V Gorici 12. maja. — Zaduje mestne volitve na eni strani, in od vseh stranij poslance zahvalnice in zaupnice poslancu grofu Coroniniju, ker se je pravičljubno potezal za narodne šole, od druge spravilo so vse goriške korrespondente nemških časnikov na noge. Posebno klasično razvija N. F. Pressia korrespondent svoje svobodomiselné nazore o volitvah v enem zadnjih listov. Vladni organi, toži svobodnjak, so se premalo potrudili, ter nijso uporabili vsega svojega upliva v to, da bi vsaj vsi uradniki in ces. kr. ljudje glasovali za tako zvane avstrijsko-liberalne kandidate. Tedaj vlada naj pritiska na svoje služabnike, da bode izid volitve po nje volji, — to je avstrijsko svobodomiselnó, kaj ne da? Saj oni paragraf, katerega nahajamo menda v vseh občinskih in deželnih volnikih, je le pro forma in od več, kateri določuje, da ima prvosednik volilne komisije opomeniti volilce, naj vsak svoj glas odda po svojem pravem prepričanju, brez vseh postranskih ozirov in take, kakor po svoji najbolji vednosti in vesti spozna, da bo za splošni blagor najkoristnejše. Po korrespondentovih nazorih skoro ne treba, da ima c. k. uradnik svojo posebno privatno prepričanje in vest, njega naj voli c. k. vest in c. k. prepričanje. Če je to maelo lastnina cele goriške tako imenovane avstrijsko-liberalne stranke, po tem nij sicer ne misli, da se bode ta stranka kedaj ojačala mej nami. C. k. uradnik je tudi rad vesel svode, katero mu zagotavlja avstrijska ustava, mi pa ostnemo rajši liberalci v obče.

Sicer pa nij reš, da bi bili vladni organi roké križem držali pri mestnih volitvah. Kaj še, delali so in uprvali, kolikor se je le dalo. Mi vemo, da je bil v neki ces. kr. urad celó policijski komisar in persona poslan, da bi dotičnim, mnogobrojnim uradnikom na srce položil avstrijsko-liberalne priporočence, kar se pa onim uradnikom nij zdelo prav dostojno; mi vemo da so se tudi v drugih uradnih prav gorko priporočali isti kandidati in da so tudi šolska ravateljstva svojo dolžnost izpolnili, — toda pomagati nij hotelo, ker nijso bili priporočenci taki, da bi jih bili inteligentni možje po svojem prepričanju in po svoji vesti lahko volili.

Sicer je jako pomenljivo, kar je neki jako marljiv ud avstrijsko-liberalnega komitéja po končanih volitvah v prijateljski družbi izjavil: To nam mora biti v dober poduk, da se ne bomo dali več po enem samem možu za nos voditi!

Triesterčin dopisnik se „gremá“, da je trgovska zbornica sklenila zahvalnico poslancu grofu Coroniniju zaradi njegovega potezanja za narodne šole. Kaj ima trgovska zbornica s se šolami opraviti, modruje on v svoji nemški zagriženosti. Kakor bi se ne bilo nikoder kaj enacega zgodilo in kakor bi šolski poduk ne imel velkanskega upliva na razvoj in napredek obrtnij in trgovstva! Zbornika Viljem Ratter in trgovec Chon (Nemca oba) sta bi nekda zahvalnici principijelno nasprotna — a po tem sta vendar za njo glasovala. Mari sta se bala zamere, da sta rajša popuštala svoja načela, nego jih vstrajno zastopala? To so vam možje.

Vojaški nabor za goriško okolico so danes konicuje. V saboto jih je bilo vzeti 16, v ponedeljek 32, včeraj 17 in danes jih poberó še 8 k retni vojski in kolikor treba za reservo in za deželno brambo. Komisija je nekda prav uljudna, — a od strani nabirancev se je prapetilo več surovostj, katerih ne bo lahko konec, dokler dobre ljudske šole naša mladina kolikor toliko ne oikajo.

V Gorici 13. maja. (Izv. dop.) Naši goriški Italijani so zadnji čas posebno pozorni postali na nas Slovence v Gorici. Pri zadnjih mestnih volitvah so namreč spoznali, da smo faktor v mestu, s katerim je treba računati in nij se čuditi, da nam je uže letos liberalna stranka hotela tudi dejansko pokazati, da nas ceni in da nam ravno ta stranka hoče v bodoče privoliti en par sedežev v mestnem svetu. To bi bilo na vsak način prav in pravično, če se pomisli, da smo v tej deželi Italijani in Slovenci eden na drugega vezani, da imamo skupne interese in da nam mrzenje mnogo škoduje nasproti ustavoverni, pri nas bolj rečeno, nasproti starokopitni birokratični stranki.

Mi smo uže dostikrat to povdarjali, pa naše besede so zmerom padale na skalo; zdaj pa se kaže, da Italijani vendar sprevidajo, da ona sebična politika, ki lastni stranki laže, da nas nij v Gorici, nij več hasljiva in zatorej želimo in smo veseli, če v Gorici postane prijetnejše mejsebojno življenje, saj s tem lahko dokazemo vladi in ustavovercem, da je spozarumljenje v Avstriji mogoče in potrebno; če tedaj „Isonzo“ nas uže zdaj omenja kot faktorj in v svojem zadnjem listu pri naša celo našo korrespondenco iz Gorice gledé mestnih volitev, zadovoljno pozdravljamo ta čin kot dobro znamenje časa in kot napredek liberalne italijanske stranke. Naj bodo Italijani prepričani, da mi nijmamo nič proti njihovi narodnosti, da jim hočemo biti pra-

vični, da po pravici tudi mi ravno toliko od njih tirjamo, naj bodo nadalje gotovi, da slepo negiranje ne bo zaviralo pomnoženja slovenskega elementa v Gorici, kateri zbog napredka zmerom zavodi, si postaja in, če dobro organizovan, uže sedaj odločuje zmago one ali druge stranke, vsled česar smo mi goriški Slovenci uže toliko vredni, da se z nami paktira in tudi to naj si zapamtijo, da bo večina goriških Slovencev najrajši naprednjaški str niki pomagala, če bode pravična in vneta zato, da se Avstrija ohrani in na podlagi svobode in pravice utrdi.

Vsled predposlanega moramo z veseljem konstatirati, da je postalo življenje v lepi Gorici dosti boljše, posebno v socialnem življenju, kakor je bilo še pred par leti in da se bode dalo tukaj prav dosti storiti, če bo novo starešinstvo razumelo in spolnilo svojo nalogo. V tem obziru se sliši, da mestni očetje zdaj resno mislijo na nov vodotok, na nov mirovdvor in na druga dela, ki so potrebna za ozaljšanje Gorice: v ta namen se menda pod rokò uže pogaja za posojilo od 1/2 milijona gl. Koliko koristi bo mestu donajal ta strošek, je zdaj še nejasno, vendar pa moramo reči, s časoma velikanske. — Da mesto pokrije obresti najetega kapitala, nij treba drugega, kakor da 1 sold naloži na vsak cent robe, ki se iz kolodvora vvaža v mesto. Da ta davek nij uže lani obveljal, je kriv Ritter, ki bi moral skoro tretjino tega davka plačati in se je zarad tega strašno ustavljal sklepu; a mestno starešinstvo se ne sme ozirati na interese posameznih; če Ritter tukaj dosti plača, tudi dosti dobi in boljše je, če se milijonarje obdači, kakor pa uboge fitnike. To naj bi resno premislili naši mestni očetje, po tem pa ravnali brezobzirno na posamezne koterije, ki zmerom škodujejo obnim interessom.

Uže 6 dnij traja v Gorici novačenje; slovenski fantje iz okolice prepevajo, nekateri prav neusmiljeno kriče po ulicah, drugi pa, ki dohajajo iz krajev, kder so čitalnice in učitelji uže zaplodili sad omike, prav ubrano pojò lepe točke. — Tako petje dela fantom čast; a kruljenje slovenski narod le ponižuje v očeh omikanejših mestjanov. — Zatorej omikanci, posebno učitelji na deželi podučujte odraslo mladino, snujte pevske zbornice domovini v čast!

Sicer se tudi naši mestjani nič kaj posebno ne vedejo, tudi oni tulijo zmerom eno, tako letos prepevajo, kar je karakteristično, noč in dan in po vseh ulicah eno pesem o papežu: „Non vogliamo, non vogliamo che il papa sia re“. — Ta kratka pesem vse poje, otroci, fantje, posebno rokodelci. — Vreme nas daje, sadje trpi vsled mrzrote in vednega dežja; te dni je bila tudi huda borja po Vipavskem in uničila dosti sadja, črešenj ne bo letos skoro nič; še trta je v navarnosti, da gre zarad v rozike, če kmalo ne neha dež in nastopi toplota. Polja pa prav lepo stoje in vse dosečajne vremenske nadloge nam niso še uničile upanja na dobro letino.

V Trstu 10 maja. (Izv. dop.) (Slovenska zastava.) Na Proseku se je pripetila 3. maja taka reč, katere ne morem zamolčati, in zaradi česar mora vsacemu Slovincu hudo pri srcu biti. Proseški fantje so bili namreč po navadi postavili vsred vasi lep ulaj, in na vrh so privezali slovensko trbojnico. Ko je pa slovenozroč Lukša to zapazil, ga mr-z po vseh kosteh potrga in strese, ker se je nekdo predrznil na Proseku slov. zastavo očitno razpostaviti. Koj pokhče žendarme, in ve-li mlaj posekati, a delalci nijso tega storili, ampak podrli so ga z rastavo vied na tla. Fantje poberejo mlaj, in ga postavijo izven vasi, a tudi tukaj nij mogel mlaja trpeti, in ko je izvedel, da je narodni fant K. Ukmar tega največ kriv, ga izročil žendarmom, da ga zaprè. Le mirnosti fantov se imamo zahvaliti, da nij prišlo do krvavih nasledkov. Ukmarja so pa drugi dan izpustili, ker sodnija nij našla v tem nič nepostavnega. Into bi bilo res čudno, ko bi mi Slovenci na domači zemlji svoje trbojnice ne smeli razpostaviti. Kaj takega more prepevati edini proseški okrajni paša, Lukša, rodom Slovenec in okoličan, kateremu pa vse smrdi, kas ne diši po zveličani Italiji. Vedel bi Vam o tem možni še veliko povedati, posebno njegovo preljubeznjivo obnašanje v vojnih letih 1859 in 1866, a kedo bi zaradi take malomarne duše še čas in papir izgubljal. Grajati pa moram vendar odločno one starokopitneže iz Proseka, katerim je Lukša bog, in kateri poslušajo njegove besede, kakor sv. evangelije. Na konec, naj mi bode vendar dovoljeno uprašati, po katerem paragrafu ima gosp. Lukša pravico slovensko zastavo zabranjevati očitno jo razpostavljati.

Okoličan.

Politični pregled.

V predzadnji seji drž. zbornice, 7. t. m. je v resnici minister Depretis odgovoril na interpellacijo Wikhofa in družih zarad krize in sicer je rekel, da mu nij še nobeden interpellantov mogel nikoli povedeti, kako bi se finančna kriza odpravila. Zbornica je ministru pritrdila, ker nij pripustila debate ob odgovoru; ustavovorni listi pa zarad tega še huje napadajo Depretisa in večino drž. zbornice. V ravno tisti seji je poročal Teuschl o postavi zarad zdaljšanja pogodbe z južno železnico in v imeru

dotičnega odbora nasvetoval resolucijo, naj ministerstvo uže v prihodnji sesiji predloži postavo o nadaljevanju rudolfove železnice do morja. Tej resoluciji je nasprotoval nepoboljšljivi Herbst, a za njo se krepko potegnili naša poslanca Winkler in Coronini in posebno je omenil zadnji, da bi bilo ljudstvo primorsko razdraženo, ko ne bi se sprejela resolucija; nazadnje pa je še poročevalec Teuschl Herbstu dobro pobijal, češ, da on samo za Pemsko skrbi, a najvažnejše trgovsko mesto v Avstriji se tako zanemarja, da se mu še najpotrebnejših zvez ne privošči. Na to je zbornica resolucijo z večino sprejela in gospodska hiša nij samo to resolucijo enoglasno potrdila, ampak je celo prošnje goriškega dež. zbora za predelsko železnico ministertvu gorko priporočila. S tem je vendar toliko doseženo, da pride postava o predelski železnici uže v prihodnji sesiji pred drž. zbor. Naši poslanci so se gotovo morali truditi, da so pri takem nasprotovanju za letos vsaj toliko dosegli, da je zdaj prvi važni korak storjen.

V zadnji seji drž. zbornice 8. t. m. pa je bila ostra debata o postavi zarad ustanovljenja kavalarije brambovske, da bi namreč tudi brambovci svojo kavalarijo imeli. Proti tej postavi so bili skoro vsi ustavoverci in za to je pri glasovanju, če se 'dovoli svota od 78000 gold. za to napravo, bilo 157 glasov proti dovoljenju in samo 97 jih je bilo za, mej zadnjimi skoro sami pravnarji. Ministerstvo je tedaj zopet dobilo zausnico od lastne stranke. Čudne reči se godè v drž. zboru, kmalo zapusti ministerstvo svojo stranko, kmalo pa stranka ministerstvo, in tako se zmerom lovijo stranka in ministerstvo, vendar pa ne more več dolgo trajati, ker je „unicum“ v parlamentarnem življenju. 8. t. m. je odložil drž. zbor svoje seje tja do oktobra, ker septembra bodo zborovali dež. zbori, po tem še le se zopet snide drž. zbor. Enako se je tudi gosposka zbornica odgodila do tistega časa. Vsa notranja politika je tedaj koncentrirana v delegacijah, ki zdaj pridno zborujejo v Pešti. Te dni je Andrassy na uprašanje delegata Schaupa, kaj je vlada storila nasproti oholim besedam papeževim proti konfesionalnim postavam, odgovoril, da je vlada pisala papežu pismo, v katerem obžaluje, da je bil papež tako slabo podučen in se meša v reči, ki nijso verske, ampak državne narave. Vatikan naj rajši škofom svetuje, da ubogajo postavam, ker, ako se jim bode duhovništvo ustavljalo, bo znala vla da državne pravice varovati in tudi z močjo postavi veljavo zadobiti. Na to nij bilo iz Rima nobenega odgovora, vendar pa se ministru zdi, da so se tam nekaj pomirili. V ogrski delegaciji je Andrassy rekel, da se hoče v Turčiji obdržati sedajno stanje in da se je zavolje tega doseglo porazumljenje z Rusijo. Pri shodu obeh cesarjev v Peterburgu se nij napravilo nobenih posebnih pogodb. V skupni delegaciji je rekel Andrassy na interpellacijo, če res hoče Bismark Viktor Emanuela v vojsko zaplesti, da mir nij v nevarnosti, a precej po tem je na drugo interpellacijo odgovoril, da so mej narodi taka nasprotja, ki ne pripuščajo misliti, da bi mir dolgo časa trajal, zarad tega je treba biti pripravljenim. Scrinzi-u je Andrassy odgovoril, da v Peterburgu se nijso kovali nobeni posebni plani. Coronini je prašal, kedaj se bode meje mej Avstrijo in Italijo v Cervinjanskem okraju uredile. Scrinzi interpelluje, kaj misli vlada storiti proti pešanju tržaškega morsklega prometa, na kar Andrassy odgovori, da to je reč kupčijskega ministra. Dr. Gross nasvetuje, da se odpravi mesto poslanika pri papežu, a Andrassy ga zavrača, da je papež še zmerom suveren in da ima poslanik varovati interese 28 milj. katolikov, sicer pa ne more poslanik pri laškem kralju obče-vati ob enem tudi s papežem, ker mej tem in prvo je velika napetost. Na uprašanje Czartoriski-ja, če ne bilo boljše, ko bi se objavljenje rudeče knjige opustilo, odgovoril je Andrassy, da zna priti še čas, ko bode ta knjiga vladi in zastopništvu še prav prišla. Vse te izjave Andrassyjeve, posebno pa energičen odgovor papežu, zanimajo močno vse kroge in časopise, kateri priznavajo, da je z objavami to popravil, kar je rudeča knjiga slabo zakrivila zarad svoje skoro razžaljive suhoparnosti. Zarad prekra-čenja stroškov pri razvojničenju granice so nastali prepiri v delegaciji, kateri pa so menda uže odstranjeni, ker je ogrska vlada večidelj teh stroškov na-se vzela. Cesar je potrdil prvi dve konfesijo-

nalni postavi. — Mnogo hrupa je napravila vest, da Bismark podpihuje kralja italijanskega, naj on od Francoske nazaj tirja Nizzo in Savojo. Bismark pa je to novico ostro dementiral, rekoč, da je Nemška vesela, da zamore v miru živeti. Sicer pa se ne da zakrivati, da vlada mej Francosko in Italijansko uže več časa velika napetost.

Na Francoskem Chamberda pričakujejo od dne do dne v Versaille-u. Na uprašanje, če sme tudi Napoleonov sin Lulu priti v Francijo, odgovarja neki poloficijelen list, da sme in bo tudi moral priti, ko ga bo postava klicala v vojake, kakor vsacega družega Francoza.

Karlisti na Španjskem beže in vladni vojaki so jim za peto. Don Karlos je uže nekda na Francoskem.

V pruskem zboru se zdaj to ponavlja, kar je bilo pri nas ob debati o konfesionalni postavi.

Razne vesti.

(**Peštski državni sodba**) zaradi porotnih sodnij je izročil 8. t. m. poslanec g. Nabrigoj ministru pravosodja samemu, a katerim sta o tej zadevi govorila tudi poslanca grof Coronini in Winkler in vsem trem je minister obljubil, da bo to reč natanjeno preiskoval in po mogočosti krivico odpravil. Dva odelka bo težko napraviti, a državni pravdnik in advokatje lahko pomagajo tej krivici, če zmerom zavržejo take porotnike, ki so nezmožni jezika zatočenca. Mi pa menimo, da je tako malo Slovencev mej porotniki za Goriško, da skoro nij mogoče sestaviti niti ene sume porotno-slovenske porotne klopi. Sicer dostavlja g. Nabrigoj, da se je kazal g. minister nam Slovincem v tej zadevi jako pravičnega; a vse to bo malo pomagalo, ker ga bodo njegovi podložni uže tako informirali, da mi pravice ne dobimo, kakor se to navadno godi. Vederemo! Mi pa ne bomo mirovali, dokler se časti in pravici našega naroda ne zadosti.

(**Goriška čitalnica**) napravi binkoštno praznike izlet v postojnsko jamo in sicer se bodo potovalci uže v nedeljo ob 1 uri popoldne odpeljali iz čitalnice čez krasno vipavsko dolino do Ajdovščine in od tam v Vipavo, kder bo prenočevanje, drugi dan pa naprej v Razdrtu na kosilo in precej po kosilu v Postojno, od kder se v pondeljek ob 8 uri po ravno tisti poti vrnejo. Strošek za ta jako zanimiv izlet je primerno nizek, samo 7 gold. na osebo, mej tem ko po železnici sama vožnja toliko stane. Kedor se hoče udeležiti izleta naj se še o pravem času do 20. t. m. oglasi pri čitalničnem čuvaju, kder se bo podpisal in čital natanjni program.

(**Skušnje**) za ljudsko učiteljstvo so se pred domačo komisijo te dni vršile. Podvrgli so se jej trije možki kandidati, ki so tudi skušnjo prestali. Oglasile so se tudi štiri kandidatije, in sicer dve Slove nki in dve Italijanki. Kakor smo poizvedeli, ste Slovenci dobro se obnesli; in to nas tem bolje veseli; ker so prvi, ki ste se skušnji podvrgli. Za sedaj sicer zamolčim, kake neprilike imaj, Slovence zaradi tacih skušenj, ker njmajo ne slov. ženskih valnic, še manje pripravšč, mariveč hočemo le njeni imeni zabljčiti, in ti ste gospodini Amalija Jug iz Tolmina in Katinka Stanič iz Kanala. —

(**V Preleši**) so prešli teden ubili necega Vrba. Kakor se pripoveduje, bil je povod k temu prepir mej plavskimi in brisnimi prebivalci zaradi občinskih pašnikov. Dva mladeniča, ki sta na sumu, sta uže vjeta, toda brzkone bode izpuščena, ker se jim ne more ničesar dokazati. —

(**Samoumor**) V petek popoldne ob 2 urah se je z revolverjem usmrtil Vincencij Reiter iz Tarbiža, 34 letni strežaj grofa Milsa v Gorici. Pravijo, da ga je njegov gospodar tožil zaradi nezvestobe in da je bil uže pozviljen pred okrožno sodnijo. —

(**Vojaki nabor**) Pretekli in ta teden se vrši v Gorici vojski nabor. Slišim, da je letos komisija jako zbircna. Prav tako, malo vojakov nij vzelo, pa ti naj bodo dobri. Škoda, da se v Avstriji sploh ne ravna po tem načelu.

(**„Nation“**) Danes opozorimo svoje čitatelje na časopis „Nation“, kateri v nemškem jeziku vsak pondeljek na dveh polah v Pragi izhaja. Urednik temu nemškemu tedniku je znani česki novinar Lukeš. „Nation“ je skozi in skozi v vsem slovenskem in ob enem liberalnem duhu urejevan časopis, ki se poganja za to, da bi poslanci vseli slovanskih narodov stopili v državni zbor ter ondi osnovali močno stranko zoper nemške centraliste. „Nation“ torej na vsò moč odobrava in podpira politiko naših liberalnih slovenskih državnih poslancev: dr. Vošnjaka, dr. Razlaga, Pfeiferja in Nabrigoja ter skuša česki narod pregovoriti, da bi opustil pasivno opozicijo ter stopil na bojišče v državni zbor, kakor so to storili uže Slovenci, morav-

ski in šlezki Čehi, Poljci in Rusini. Tudi sicer se „Nation“ se slovenskim narodom tolikrat in tako peča, kakor noben drug nemški časopis. Za to, in pa ker ne podpira klerikalcev in mračnjakov kakor „Politik“ in „Vaterland“, je na vso moč želeli, da bi se ta vrli časopis po Slovenskem kaj več razširil; vsaj vsaka čitalnica bi se morala nanj naročiti. Tudi omikanejši, nemške novine čitajoči Slovenci bi morali na „Nation“ naročiti biti. Velja samo 3 gold. za 1/4 leta. Denar se pošilja na administracijo tednika „Nation“ v Prago.

(Nova knjiga.) G. Simon Scharnaggl, c. kr. gozdni inspektor je izdal pred kratkim knjigo: „Die Forstwirtschaft im österreichischen Küstenlande mit vorzüglicher Rücksicht auf die Karstbewaldung.“ O tej imenitni knjigi, ki je z veliko temeljitostjo in pridnostjo pisana in katero vsem našim izobraženejšim posestnikom živo priporočamo, bomo v kratkem kaj več povedali.

(Poslednost.) Z Goriškega se nam piše: V K. na Krasi imenovali so za podučitelja nekovega D. Š., mladeniča, ki preparandije še nikdar videl nij. Studiral je res menda uže niže realko in kmetijsko šolo, toda: bo li oz. znal pedagogično postopati pri mladih, ker nema o pedagogiki nikakoršnega pojma? Take ljudi znate sprejemati, ko se pa oglasi uže kakov izšolan pripravnik, pa nemate službe zanj! In baš taka se je pripetila uže letos. Neki absol. pripravnik namreč je brezuspšno prosil za kako podučiteljsko službo na Goriškem. Njso mu je hoteli dati. Nazadnje, si je moral pomagati na — Kraojsko. Sploh je to naj žalostna stvar, da se dandanes stavijo (tudi drugde) zaradi pomanjkanja za učitelje čisto nesposobne ljudi v učiteljski stroki. Na taki način, bogme, se ne bo širila omika!

(Kakaj vera peša?) Župniki in kaplanje se velikokrat krščansko pripravajo, i to iz raznih vzrokov, večinoma zaradi dohodkov, bira, stole i. t. d. kar pa na ljudstvo slabo upliva. Tako sta se pred malo dnevi do živega sprla g. župnik v R. i van dobro znani kaplanče, Ex-Sočan i sedaj Glasovec per eminentiam. Ko je namreč kaplan odmaševal, pride gosp. župnik v cerkev, ter ga pozivlja, da bi šel verno došo previdet. Nato se g. kaplan našopiri i se nepokorno vstavlja, češ da ne gre nikamer, tudi če bi jih deset bilo, da mora iti v Gorico, da jih je uže toliko i toliko previdel, a nobenega pokopal.—Tu moram povedati, da pri pogrebu se dobé penezi, a „previdenje“ dosedaj je še brezplačno. Ta ravs i kavs je začel v sakristiji v slovenskem—a končal je na ulici v nemškem jeziku. Nasledki so bili, da se je šel gosp. kaplan par dnij v Trst sprehajati i si jezo ohladiti, a vrnil se je zopet v rajsko dolino, od kder je uže toliko časa svoj bekkerekeks kvaks, kvaks, le, ga, le ga! v nebo spuščal.

*] Kakor kaže, bo treba napraviti za take notice — stalno rubriko.

(Gosp. Macak) preselivši se v Trst poslavlja se prav prijazno od svojih prijateljev in znancev v Gorici ter se priporoča njih spominu.

(O zavarovalni banki „Slaviji“) piše „Finanzielle Presse“ sledeče: „Slavija“ jo institut, ki je v petih letih svojega obstanka dovolj dokazal, da je življenja zmožen, ter da ima previdne voditelje. Veseli nas, da jo moremo pozdravljati i v avstrijski metropoli, in se nadejamo, da si „Slavija“ tudi v deželah nemškega jezika ono ugodno ime dobi, katero ima na Češkem, Moravskem in v Šleziji. . . . Mi posnemljemo iz delokroga „Slavije“ nekaj dat, ter postavimo uspehe let 1869, 1872 in 1873. Mej tem ko je društvo leta 1869 imelo 6980 udeležnikov in je zagotovilni kapital znašal 4.100.300 gl., vzdignilo se je to število leta 1872 uže na 111.741 udeležnikov s 70.531.017 gl. zagotovitve, leta 1873 pak na 130.687 udeležnikov, in zagotovitve 91.577.550 gl. in čistega dohodka 1.363.349 gl. Mi mislimo da te avtentične številke brez vsega komentera same za-se dosti govore. Efektivno premoženje koncem marea je znašalo 1.415.498 gl., v gotovini, dobrih efektih in posestvih. Konečno se omenjamo, da se je v celi perijodi petletnega delovanja „Slavije“ škode plačalo 960.864 gl. 24 kr., od katerih na leto 1872 odpade 351.651 gl. 94 kr., torej več ko tretjina. Od zadnje svote se grupira na zavarovanje na življenje 13.605 gl. 62 kr., za zavarovanje proti požaru 177.939 gl. 70 kr. na avtonomno zvezo mlinov 38.252 gl. 66 kr. in na zavarovanje proti toči na 121.846 gl. 31 kr.

(Javna zahvala.) Slavna čitalnica goriška blagovolila je nam poslati 75 gold. kot donesek „besede“, katero je napravilo omenjeno društvo dne 25. aprila na korist našega „Narodnega doma“. Slavna čitalnica v Gorici je postala s tem ustanovnik novomeškemu „narodnemu domu“.

Podpisani odbor torej v imenu „čitalnice“ in „narodnega doma“ izreka najiskrenejšo zahvalo sl. čitalnici v Gorici za gore omenjeni dar od 75 gl. kakor vsem č. rodoljubom, ki so se te „besede“ udeležili, ali pri izvrševanju posameznih točk sodelovali.

Naj bi tudi druga narodna društva posnemala sl. čitalnico rojansko, metliško in sedaj goriško, ter napravila enako njim „besede“, gledališke predstave itd. ter čiste doneske nam pošiljala in tako pristopala v

kolo ustanovnikov „narodnega doma“ našega, kajti le po vzajemni podpori enakih zavodov nam bo mogoče dovršiti velevažno to podvzetje.

Novomesto dne 10. maja 1874.

Odbor narodne čitalnice kot stavbni odbor „narodnega doma“.

(Javna zahvala in priporočba.) Podpisane se je utelila krava in je precej po tem tako zbolela, da nij bilo več upanja, da ozdravi. Pokličem tedaj novega živinozdravnika g. Perkota, ki stanuje pri Lizi v Gorici, in on mi kravo v dveh dneh popolnoma ozdravi, vsled česar se mu zahvaljujem ter ga ob enem priporočam živinorejcem kot skušenega in vestnega živinozdravnika, kakoršnega na Goriškem gotovo še nijmo imeli.

V Podgori 11. maja 1874,

Anton Klančič, župan.

Kmetijske i trgovske vesti.

(Seja kupčijske zbornice goriške 7. t. m.) Posledne važnosti je bila ta seja za nas Slovence, ker se je menda prvič v tej zbornici slovensko govorilo in ker so bili stavljeni za Slovence posebno važni predlogi. Po rešenju čisto notranjih zadev, prosi gospod Franjo Leban, župan čerliški besede in govori slovenski gledé popravljanja cesarske ceste od Gorice do Ajdovščine, v gladki slovensčini risa velike neprihčnosti, katere uzrokuje cesta voznikom in sploh obrtniji, katera je uže zdaj jako velika posebno, če se obzir jemlje na mnoge fabrike v Ajdovščini in mnoge žage po vsej dolini. Ta cesta bi se dala z malimi stroški tako predelati, da ne bilo več nobenega klanca. Razne županije vipavske doline so se uže pred 2. letoma obrnile v tej važni zadevi s prošnjo na ces. kr. namestništvo v Trstu, a vse zastoj. Zatorej pa stavi glede na kupčijske in obrtnijske interese naše dežele nasvet, naj bi se kupčijska zbornica s posebno peticijo obrnila zaradi poprave cesarske ceste do Ajdovščine na ces. kr. ministerstvo in naj bi ob enem naše poslance v drž. zboru prosila, da to važno kupčijsko zadevo tudi v drž. zboru zagovarjajo; za izdelanje dotične peticije pa naj se voli odsek 3 udov. Predlog in govor g. Lebana je predsednik g. Pavletič nekaterim udom, ki ne razumejo slovenski v italijansčino prevodil in bil je potem enoglasno in z veliko pohvalo sprejet. (En dokaz več, da je slovensčina povsod na svojem mestu.) V odsek za izdelanje prošnje pa so bili voljeni gosp. Leban, inženir Streinz in geometer Gasser.

Po tem stavi g. Ličen, župan rihberski, predlog, naj se kupčijska zbornica pridruži drugim volilcem Coroniojevem, ki so mu čestitali v posebnih adresah za izvršno zagovarjanje narodnih pravic v drž. zboru in naj mu pošlje tedaj tudi zbornica, ki ga je volila, posebno zahvalno adreso.

Temu predlogu so se sicer nekateri vstavljali, češ, da Coronio je samo za moralne in duševne interese potezal se, zbornica pa da zastopa samo materialne kupčijske koristi, na kar Ličen replicira, da so duševni interesi, posebno pa šole v najužji zvezi z materialnim napredkom, na kar je bil tudi njegov predlog enoglasno sprejet.

Mi se veselimo tega napredka slovenskih zastopnikov v kupčijski zbornici in želimo, da bi bili naši slovenski interesi če dalje bolj zastopani v tej zbornici.

(Razstava goveje živine, dne 28. maja 1874 v Gorici.) Načrt, po katerem se bodo delila darila lepim živalim in po katerem se bodo prodajale mlade plemenske živali (telice in biki) na javni dražbi po znižani ceni:

C. kr. kmetijsko društvo v Gorici je sklenilo, da letos poskuša razdelitev daril, katera se bo dodelila lepi živini po sledečih pogojih:

1. Za to je odločenih gl. 2400, s katerimi se bodo kupile živali (biki in telice) zlahkih plemen (za mleko in drugo za uprego.)

2. Razdelitev daril bo dne 28. maja t. l. v Gorici na živinskem trgu; ob 8. uri zj. morajo biti uže prignane živali na odločni prostor.

3. Razstave morejo udeležiti se vsi posestniki in kmetje dežele, ki imajo:

a) bika, b) krave, c) uprežne voli, d) upitane voli, e) telice.

4. Darilo dobó biki vsakterega plemena, da so le dobri in ne stareji od 5 let in da so do sedaj bili rabljeni za pleme v kaki občini dežele. Mladi junčiki ki so le eno leto stari, morejo dobiti darilo, le ko se lastnik zaveže, da bo rabil junčka o svojem času za pleme vsaj do 4. leta starosti.

Biki, ki so bili izrejeni v deželi, bodo imeli prednost pri enaki lastnostih, pred drugimi iz drugih dežel upeljanimi.

5. Krave ne smejo biti stareje od 8 let in one upeljane iz drugih dežel dobijo darilo, le če jih je imel razstavljevec vsaj eno leto. Pri enakih lastnostih imajo prednost v domači deželi izrejene krave s teleti.

6. Uprežni voli ne smejo biti stareji od 8 let in razstavljevec mora dokazati, da so bili izrejeni v deželi ali da jih ima uže dve leti.

7. Le upitani voli, katere je razstavljevec imel vsaj 6 mesecev, dobijo darilo, predno t imajo pa v deželi izrejeni.

8. Teleta, katera je izredil razstavljevec, in namenil za pleme, morejo dobiti darilo.

9. Vsi ti dokazi morajo biti podpisani od župana.

10. Poseben pres. jevalen odbor bo pregledal razstavljené živali in po tem prisojeval darila in častna pisma.

11. Razstavljalci, ki ne dobijo darila pa so vredni častnega priznanja, morejo prejeti sledečo ojškodnino za popotovanja: Razstavljalci iz okrajev: Gradiške, Tržica, Kormina, Kanala, Komna in Ajdovščine dobé po 5 gold.; oni iz Červinjana, Sežane, Tolmina, Bovca in Cirknega po 10 gold.

12. Za darilo se bodo delila mlada teleta, pa razstavljevec mora v darilo sprejeto tele ohraniti za pleme v deželi. Vsikdar mora biti taka prodaja naznanjena c. k. kmetijskemu društvu, katero mora vedeti, kde da bodo one živali.

13. Teleta, katera se bodo p darila, se bodo razprodajala tisti dan na javni dražbi po znižani ceni.

14. Vsak, ki se hoče udeležiti dražb, mora pokazati pismo svojega županstva, da je v dotični občini kmetovalec.

Živali se bodo izročevale kupcem nemudoma po izvršeni dražbi proti gotovemu plačilu.

15. Vsak kupec in tudi podarjen prevzame dolžnost, da ohrani žival za pleme v deželi do 4. leti starosti.

Ob enem mora naznaniti kraj, v katerem bo izrejal in rabil za pleme dotično žival in ko bi jo prodal drugemu, mora premembo nemudoma naznaniti c. kr. kmetijskemu društvu.

Ko bi živina zbolela, mora lastnik nemudoma naznaniti to c. k. kmetijskemu društvu, katero bo poslalo živinozdravnika, da jo ogleda.

Kmetijsko društvo more v posebnih opravičenih slučajh privoliti, da se more pred 4 leti prodati taka živina.

16. Ko bi kupec ali podarjeni prodal drugemu bika ali telico, ostane še vedno odgovoren c. kr. kmetijskemu društvu, dokler nov lastnik nij od njega za odgovornost pripoznal.

17. Občine morejo kupiti živali in plačajo znesek v 12 mesečnih obrokih, dolžni so pa, da vodijo zapisnik, v katerega zapisujejo rabo bika za pleme, itd. Društvo bo dotične obrazce živinorejcem poslalo.

Kedor bo kupoval v imenu občine, mora dokazati pooblastilno pismo izvršeno po §. 52 občinskega reda.

C. kr. kmetijsko društvo v Gorici 16. aprila 1874. Podpredsednik V. pl. Ritter. Tajnik Streinz.

Poslanica.*)

Enemu duhovnu Čezsoči!

Na Vaše poslanico v št. 16 lista „Soče“ moram reči, da Vam bog pomagaj, če se ne upate „enemu posestniku“ družega odgovoriti kot, da je lažnjivec; to lahko vsaka baba reče. Jaz pa Vam gledé Vaše poslanice to besedo vrnem, ker tajite to, kar sem po vsej pravici v „Soči“ razodel. Kaj ne, zato sem lažnjivec ker sem Vam pravico povedal, misleč, da ste pri nas za dober vzgled in pravico, ne pa za to, da si boste samo svojo mavho polnili, in za to ker nijsta to, kar bi morali biti, vera peša. Jaz ne pišem bedarij, ampak se potezam za resnico in pravico. Nijmam časa Vas tožiti, Vi ga imate več; jez pa Vas zagotavljam, da Vam vse ono, kar sem v „Soči“ proti Vam pisal, tudi pred sodnijo dokazem do pičice.—Vaša reč je sedaj, do se operete, če je mogoče, ne pa moja in bedasto je to, če so hoče kedo z babjo „šinfarijo“ oprati. En posestnik.

*] Uredništvo nij odgovorno ne za obliko, ne za zadržaj.

Podpisana tovarnica ima na prodaj mali koks z Bogheadskega premoga, ki je posebno za kovače i ključavničarje pripraven, ker nadomesti popolnoma navadno lesovo oglje. 1 cent takega koksa stane le 40 sold., izbrani koks pa 60 soldov.

Goriška plinova tovarnica.

Samo fl. 135 a. v., franko Trst, stane mašina za mlatenje, najnovejše konstrukcije, mlatača v dveh urah toliko žita, kakor trije mlatiči v enem dnevu, pod garancijo in dovoljenjem poskušnega obroka. Ph. MAY-FARTH & Comp., Maschinenfabrik, Frankfurt a. M. Več pri upravnijstvu „Soče“.